

श्रीअन्तु प्रकाशन (प्रा.)लि.

पूर्वाञ्चल

Purwanchal National Daily

तिहार, छठ तथा नेपाल सम्वत १९४२को शुभ अवसरमा हाम्रा समस्त पाठक, विज्ञापनदाता, लेखक एवं शुभचिन्तकहरूमा सुख, शान्ति र समृद्धिका लागि हादिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दौं ।
श्री अन्तु प्रकाशन (प्रा.)लि.
तथा पूर्वाञ्चल दैनिक परिवार
प्रधान कार्यालय बिरतामोड-१, (भापा)
सूचना: तिहार बिदाका कारण पूर्वाञ्चल दैनिक पत्रिकाको आगामी अंक कात्तिक २२ गते सोमवारबाट नियमित प्रकाशन हुने जानकारी गराउँदछौं ।
- व्यवस्थापक

बजेपछि देउसी खेल्न नपाइने

भापा, कात्तिक १७। बिरतामोड नगरपालिकाले राति ८ बजेपछि देउसी, भैलो नखेल्न नगरवासीलाई आग्रह गरेको छ ।
नगरपालिकाले बुधवार सूचना जारी गर्दै रातिको समयमा देउसी, भैलो लगायत सांस्कृतिक तथा मनोरञ्जनात्मक कार्यक्रमहरू नगर्न आग्रह गरेको हो ।
कोरोना महामारीको प्रकोप अर्को बाँकी रहेकाकारण पनि भिडभाड हुने खालका कार्यक्रमहरू गर्नु उचित नरहेको जनाउँदै नगरपालिकाले यस्तो सूचना जारी गरेको हो ।
नगरप्रमुख धुवकुमार शिवाकोटीले विहान दिउँसोको समयमा कोरोना महामारीलाई मध्यनजर गर्दै स्वास्थ्यका मापदण्ड पूरा गरेर देउसी भैलो तथा नाचगान गर्न आग्रह गरे । नगरप्रमुख शिवाकोटीले नगरवासीहरूलाई तिहार, नेपाल सम्वत तथा छठ पर्वको शुभकामना समेत दिएका छन् ।
सुरक्षा संवेदनशिलताका कारण पनि रातिको समयमा देउसी भैलो लगायत मनोरञ्जनात्मक कार्यक्रमहरूको आयोजना गर्नु उचित नहुने उनले बताए ।

नेकपा एमाले बिरतामोडमा भट्टराई

भापा, कात्तिक १७। नेकपा एमाले बिरतामोड नगर कमिटीको अध्यक्षमा सुवास भट्टराई निर्वाचित भएका छन् । भट्टराईले उमानाथ ओलीलाई पराजित गरेका हुन् ।
सम्पन्न मत गणनाको परिणाम अनुसार भट्टराईले २७७ मत प्राप्त गर्दै अध्यक्षमा विजयी भएका हुन् । उनका प्रतिद्वन्द्वी ओलीले १४० मत प्राप्त गरे । नगर कमिटीको उपाध्यक्षमा पुष्पा गौतम दाहालले उर्मिला विमली खरेललाई पराजित गरिन् ।
साँचवमा शेरबहादुर कँडेल निर्वाचित भएका छन् । उपसचिवमा प्रकाश लिङ्देन र मदन बुढाथोकी निर्वाचित भएका छन् । दुई जना उपसचिवका लागि ८ जनाबीच प्रतिस्पर्धा भएको थियो ।
यस्तै सदस्यमा गुञ्जन प्रसाई र किशोर पौडेल निर्वाचित भएका छन् । दलित सदस्यमा रोशन घतानी र सुमन त्रिखरी निर्वाचित भएका छन् ।

इँटाभट्टाले पालिकाको निर्देशन पनि टेरेन

विनोद सापकोटा

भापा, कात्तिक १७। स्थानीयवासीको विरोधलाई वेवास्ता गरेका नमूना इँटाभट्टाका सञ्चालकले स्थानीय सरकारलाई समेत नटेरेको पाइएको छ ।
भापाको हल्दिबारी गाउँपालिकाको न्यायिक समितिले नमूना इँटाभट्टाका सञ्चालकले नटेरेको पाइएको हो । स्थानीयको उजुरीपछि मंगलबार तत्काल इँटाभट्टा सञ्चालन नगर्न पालिकाले आदेशको सञ्चालन गरेका छन् । उहाँले बुधवार बिहानैदेखि भट्टा सञ्चालन गरेका छन् । साविकको चारपाने-३मा दर्ता भएको इँटाभट्टाका सञ्चालकले स्थानीय वडा कार्यपालिकासँगको मिलेमतोमा हल्दिबारी-१ गोलघाटमा पुनः भट्टा सञ्चालन गरेको स्थानीयको आरोप छ । यसरी एक ठाउँमा दर्ता भएको उद्योग अर्को ठाउँमा सञ्चालन गर्न पाइदैन ।
स्थानीयवासिन्दाले गाएको असोज २० गते स्थानीय हल्दिबारी गाउँपालिकाको न्यायिक समितिमा उजुरी गरेका थिए । पालिकाले १ महिनापछि भट्टा सञ्चालन नगर्न सञ्चालकलाई लिखित आदेश दिएपछि स्थानीयले राहत महशुस गरेका थिए । पालिकाको सूचना शाखाका अनुसार मङ्गलबार नमूना इँटाभट्टा उद्योगका सञ्चालक दिनेश चौलागाईंको नाममा पत्र पठाउँदै भट्टा तत्काल बन्द गर्न आदेश दिएको थियो ।
सो आदेशमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४को परिच्छेद ८ को दफा ४७ को उपदफा २ (ब) बमोजिम स्थानीयले उजुरी दिएपछि तत्काल भट्टाको कामकाज सञ्चालन नगर्न भनेको छ । भट्टा हल्दिबारी गाउँपालिकामा दर्ता भएको छैन- स्थानीय गोविन्द घिमिरेले भने- 'स्थानीयको तीब्र असन्तुष्टिकाबीच पनि नमूना इँटाभट्टाका सञ्चालकले स्थानीय जनप्रतिनिधिलाई प्रभावमा पारेर भट्टा सञ्चालन गरिरहेका छन्, यो उनीहरूको जबरजस्ती हो ।'
मानव स्वास्थ्य र वातावरणमा समेत स्थानीयलाई प्रत्यक्ष असर पर्ने थालेपछि १२२ जनाले हल्दिबारी गाउँपालिकाको न्यायिक समितिमा असोज २० गते

लिखित उजुरी दिएका थिए । स्थानीयले सञ्चालक चापागाईं र वीरबल योङ्हाङ (लिम्बू) लाई विपक्षी बनाई उजुरी गरेको हल्दिबारी गाउँपालिकाले जनाएको छ । तर, पालिकाको न्यायिक समितिले भने चापागाईंको नाममा आदेश गरेको छ ।
स्थानीयहरू भट्टा सञ्चालनको विरोधमा लामो समयदेखि आन्दोलनमा थिए । 'हामीले पटक-पटक अनुरोध गर्दा पनि 'प्रशासनले केही गर्न नसके' भन्दै सञ्चालकले भट्टा सञ्चालन गर्दै आएका थिए- स्थानीय व्यवसायी समेत रहेका घिमिरेले भने ।
यता पालिकाका प्रमुख रवीन्द्र लिङ्देनले हल्दिबारी गाउँपालिका नमूना इँटा उद्योग दर्ता नभएको बताए । दर्ता नभएको उद्योग विना अनुमति सञ्चालन गर्न नपाइने अध्यक्ष लिङ्देनले बताएका छन् । जबरजस्ती गरे कानून अनुसार कारवाही हुने लिङ्देनले चेतावनी दिए ।
स्थानीयका अनुसार भट्टा सञ्चालकले वातावरणको प्रभाव मूल्याङ्कन पनि गराएका छैनन् । उद्योग सञ्चालन गर्नु पूर्व वातावरण प्रभाव मूल्याङ्कनको प्रमाण पत्र लिन अनिवार्य छ । भट्टाको साँध सीमाना भएका संधियार र प्रभावित परिवारको पनि असहमति हुँदाहुँदै भट्टा सञ्चालन गरिएको आरोप स्थानीयको छ ।

घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयमा नमूना इँटा उद्योग दर्ता नभएको कार्यालयकी सूचना अधिकारी दुर्गा वाँस्तोलाले बताइन् । उनका अनुसार ०६४ सालमा साविकको गोलघाट-८मा नेशनल इँटा उद्योग दर्ता भएको तथ्यांक कार्यालयसँग छ । 'त्यसको सञ्चालक दिनेश चापागाईं नै हुनुहुन्थ्यो । अहिले पनि उहाँको नाम अनौपचारिक रूपमा जोडिएको छ- वाँस्तोलाले भनिन् ।
सञ्चालकले यतिवेला प्रालिमा आफ्नो उद्योग रहेको भन्दै सूचीकृत गरिदिन निवेदन दिएको कार्यालयले जनाएको छ । स्थानीयवासिन्दाले विरोधका कारण अब भट्टा सञ्चालनको अख्तियारी कार्यालयले दिन नसक्ने घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय भापाकी सूचना अधिकारी वाँस्तोलाले बताइन् । स्थानीयले नजिकै रहेको मानव वस्ती, विद्यालय, अस्पताललाई प्रतिकूल असर पार्ने भन्दै कार्यालयमा पनि उजुरी गरेको कार्यालयले जनाएको छ ।
स्थानीयको निवेदन पछि भट्टा सञ्चालन गर्न रोक लगाइएको हल्दिबारी गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष समेत रहेका न्यायिक समितिमा संयोजक डम्बरबहादुर गिरिले बताए । पालिकाको पत्र पाएपछि पनि उद्योग सञ्चालनमा रहेका पाइए प्रहरी लगाएर सञ्चालकलाई पक्राउ गरिने उपाध्यक्ष गिरिले बताए ।

कोभिडबाट रोजगारी गुमेकालाई १०,००० दिइने

काठमाडौं, कात्तिक १७। सरकारले कोभिड-१९ का कारण रोजगारी गुमाएका परिवारलाई राहतस्वरूप रु दश हजार बाँड्ने कार्यविधि तयार पारेको छ ।
कोभिड-१९ को महामारीबाट प्रभावित अतिविपन्न परिवार नगद हस्तान्तरण कार्यविधि-२०७८ गत कात्तिक पहिलो साता बसेको मन्त्रिपरिषदको बैठकले स्वीकृत गरेको थियो । सो स्वीकृत कार्यविधिलाई अर्थ मन्त्रालयले कात्तिक १५ गते राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरेपछि कार्यान्वयनको बाटो खुलेको छ । अर्थमन्त्री जनार्दन शर्माले चालू आर्थिक वर्षको बजेटको प्रतिस्थापन विधयेकमार्फत कोभिड-१९ का कारण रोजगारी गुमाएका परिवारले राहतस्वरूप रु. दश हजार बाँड्ने कार्यक्रम ल्याएका थिए ।
'कोभिड-१९ को प्रभावबाट रोजगारी र आयआर्जन गुमाएका अनौपचारिक एवं असङ्गठित क्षेत्रमा रहेका अति विपन्न गरिव पाँच लाख परिवारलाई राहतस्वरूप एक पटकका लागि प्रतिघर परिवार रु. दश हजारका दरले निश्चित मापदण्डका आधारमा नगद अनुदान प्रदान गर्ने प्रबन्ध गरिएको छ'- बजेटमा उल्लेख गरिएको थियो ।
कसले पाउँछन् राहत
राजपत्रमा प्रकाशित सूचना अनुसार विगतमा गर्दै आएको रोजगारी पूर्णरूपमा गुमाएको र रोजगारीको अर्को अवसर समेत प्राप्त गर्न नसकी बेरोजगार भएको असङ्गठित क्षेत्रका मजदुर वा कामदारले राहत पाउनेछन् ।
यस्तै, खुला सडक, फुटपाथ वा चौरमा खर्पन, नाड्लो डोको आदिमा सामान बेच्ने अति विपन्न व्यवसायी, दैनिक ज्याला-मजदुरी गर्ने भरिया, कृषि मजदुर, गोठाला, खेताला, ज्यालादारी श्रमिक, रिक्सा चालक, ठेलागाडा मजदुर, सार्वजनिक यातायातका मजदुर र पर्यटकलाई पनि सो राहत रकम उपलब्ध गराइनेछ ।
कोभिड-१९ सङ्क्रमणको कारणबाट एक घरपरिवारको आयआर्जन गर्ने मुख्य सदस्यको मृत्यु भई आर्थिक सङ्कट भन्ने परेको परिवार तथा अभिभावक गुमाएका अशहाय नाबालकलाई स्याहार गर्ने परिवारले समेत राहत पाउनेछन् ।
यसैगरी, सरकारले एकाघरपरिवारका कुनै सदस्यले सरकारी, निजी वा अन्य कुनै संघ-संस्था वा वैदेशिक रोजगारीमा स्थायी, अस्थायी वा करारमा रोजगारीको अवसर प्राप्त गरी आयआर्जन गरिरहेका परिवारलाई राहत वितरण गर्ने छैनन् ।
परिवारको कुनै सदस्यले नेपाल सरकारबाट उपलब्ध हुने अन्य सामाजिक सुरक्षा (ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला, दलित वा अपाङ्ग) वापतको भत्ता वा नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारको पूर्ण वा अधिकांश स्वामित्व भएको संस्थाबाट निवृत्तभरण वा विदेशी सरकारबाट पेन्सन सुविधा प्राप्त गरिरहेको, प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम वा केन्द्र, प्रदेश वा स्थानीय सरकारको कार्यक्रम बमोजिम यस प्रयोजनका लागि

सशस्त्र प्रहरीको भवन उद्घाटन

भापा, कात्तिक १७। भापाको भद्रपुर नगरपालिका-३ स्थित मेचीपारि गाउँमा १८औं सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल बोर्डर आउट पोस्ट (वीओपी) को भवन उद्घाटन गरिएको छ ।
मेचीपारि गाउँवासीको शान्ति सुरक्षा, चोरी, तस्करी तथा सीमा अतिक्रमण रोक्ने उद्देश्यले गत २०७७ फागुनमा ९ गते सशस्त्र प्रहरी वीओपी स्थापना गरिएको थियो ।
विओपी स्थापनाका लागि स्थानीयले निःशुल्क उपलब्ध गराएको जग्गा स्थानीय दाताहरूबाटै आर्थिक रकम सङ्कलन गरी बनाइएको विओपी भवन महेशपुरको बुधवार एक कार्यक्रमका बीच हस्तान्तरण तथा उद्घाटन गरिएको छ ।
सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल नम्बर १ बाहिनी मुख्यालय सुनसरीका

(बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

बसको ठक्करबाट साइकलयात्रीको मृत्यु

मोरङ, कात्तिक १७। मोरङ धनपालथान गाउँपालिका-३ मोरीया पुलमा बसको ठक्करबाट साइकलयात्रीको मृत्यु भएको छ । मृत्यु हुनेमा साइकल पछाडि सवार रंगेली नगरपालिका-३की २८ वर्षीय रेखा पासवान रहेकी छन् ।
रंगेली-विराटनगर सडक-खण्डमा पश्चिमबाट पूर्वतर्फ जाँदै गरेको प्र १-०४-००९४ ००२२ नम्बरको बसले विपरीत दिशाबाट आउँदै गरेको साइकललाई ठक्कर दिँदा साइकलमा सवार पासवान र उनकै श्रीमान् ३१ वर्षीय उमेश

(बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

TEACHERS WANTED
Vidhya Vikas Academy (Pragna Education Foundation) Leading Primary Level School requires competent, energetic for the following post.
1) Primary Level Teacher- 1
For more details:
Principal
Vidhya Vikas Academy
Mob: 9817907169/ 9824026091

घर भाडामा
बिरतामोडस्थित अतिथि सदन रोडबाट शनिश्चरे रोड जाने बाटोमा हाल नेपाल बैंक रहेको घरको पहिलो, दोस्रो र तेस्रो तला प्रत्येक तला १५०० स्ववायवरफुट भएको घर भाडामा छ ।
सो. ९८४९७९३७६६, ९८१५९२२८३३, ९८४२६६२७२२

भाइटीकाको साइत ११:०२ बजे

भापा, कात्तिक १७। नेपालीहरूको दोस्रो ठूलो महान चाड तिहारको बिहीवार(आज) तेस्रो दिन देशभर दीपावलीका साथ लक्ष्मीपूजा गरिँदछ ।
घरको आँगन, पिँडी, दलान, कोठा गाईको गोबरले लिपेर सफा बनाइ, घरका भ्याल ढोका साथै पानीको गाग्री, लोठामा फूलका माला लगाएर सिंगार्ने गरिन्छ । आज साँझ घरको सरसफाई गरी मूलढोकादेखि पूजा कोठासम्म चामलको पिठोबाट लक्ष्मीको प्रतिकैमाक पाइला बनाएर फिलिमिली बत्ती बालेर लक्ष्मीको स्वागत गरिन्छ । अँध्यारोमा लक्ष्मीको बास नहुने मान्यता अनुसार घर-घरमा दीपावली गरिन्छ ।
दीपावलीपछि घरको पूजा कोठामा आफूसँग भएका सुन चाँदीका गरगहना, नगद तथा

प्रतिपदाका दिन गाई, गोरु, गोबर्द्धन र आत्म (मू) पूजा गर्नुपर्ने शास्त्रीय वचन रहेको छ । प्रतिपदाका दिन सूर्योदय भएकै दिन नयाँ वर्ष मनाउनुपर्ने शास्त्रीय वचन अनुसार यस्तो निर्णय गरिएको छ । यसै दिनदेखि नेपाल सम्वत् १९४२ शुरू हुन्छ ।
तिहारको अन्तिम दिन कात्तिक २० गते शनिवार भाइटीका लगाउनुपर्ने समितिले जनाएको छ । यस दिन बिहान ११ : ०२ बजे भाइटीकाको उत्तम साइत रहेको बताइएको छ । सर्वसाधारणका लागि मध्याह्नकालमा टीका लगाउनु पनि शास्त्रसम्मत नै हुने समितिले जनाएको छ । राज्य सञ्चालकले भने साइतमा टीका लगाउनुपर्छ । भाइपूजा र नेवारी भाषामा किजापूजा कात्तिक २० गते नै गरिन्छ । बेलुकी

सूर्यास्त नभएसम्म भाइटीका लगाउन कुनै समस्या नरहेको समितिले जनाएको छ ।
फिलिमिलीको चाड पनि भनिने तिहारका अवसरमा एक हप्ता अघिदेखि नै राजधानीलगायत प्रमुख शहरमा थरी थरीका बत्ती बाल्न शुरू भइसकेको छ । बत्तीको उज्यालोले शहरमा घुम्दा समेत मन आनन्दित हुन्छ । केहीले आश्विन शुक्ल पूर्णिमा अर्थात् कोजाग्रत पूर्णिमाकै दिनदेखि दीपावलीलाई निरन्तरता दिन्छन् ।
यस अवसरमा विकृतिका रूपमा फैलिएको पटाका पड्काउनेले गर्दा दुर्घटना पनि हुने गरेको छ । जताततै पटाका पड्काउँदा आगलागी, घाइते हुने, अँखिलगायत अहमङ्ग हुने समस्या समेत बढ्न थालेको छ । नेपाल प्रहरीले पटाका नपड्काई सभ्य रूपमा पर्व मनाउन आह्वान गरेको छ ।

**एक-अर्काको धर्मसंस्कृति, रीतिरिवाज, रहनसहन र चाडपर्वको सम्मान गरौं ।
एक-आपसमा भेदभाव नगरौं,
धार्मिक-सांस्कृतिक सहिष्णुता कायम राखौं ।**
**नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड**

पूर्वाञ्चल

सम्पादकीय

सुख र ऐश्वर्यको वर्ष बनोस्

नेपाली जीवनमा आजको दिनको विशेष महत्त्व छ । धनधान्यकी देवी लक्ष्मीको विशेष पूजा आराधना गर्ने दिन । माता लक्ष्मीलाई प्रशन्न पान सकिए सुखसुविधा र ऐश्वर्य प्राप्त हुन्छ भन्ने मान्यता अनुसार आजको दिन राति अवेरसम्म देवी लक्ष्मीको विशेष पूजा गरिन्छ । घरलाई लिपपोत गरेर, मूलद्वारमा केराको थम्बा गाडेर, थम्बामा पालामा दियो बालेर देवीको पाइलाको प्रतिक घरभित्र पुऱ्याएर घरमा वर्षभरि खुशी, उत्साह र समृद्धि पाइयोस् भनेर गरिने पूजाको वैदिक सनातन हिन्दू संस्कारमा ठूलो महत्त्व छ । धनधान्यकी देवी लक्ष्मीको पूजा गर्न घरमा भएका द्रव्य, गरगहना लगायत पूजास्थलमा सजाएर त्यसलाई लक्ष्मीको रूपमा मानेर भगवान गणेश र देवी सरस्वतीको स्थापना गरिन्छ । वैदिक सनातनी मान्यता अनुसार वर्षभरिका चार रातको विशेष महत्त्व छ । भगवान कृष्णको प्राकट्य दिवस अर्थात् श्रीकृष्ण जन्माष्टमीको रात, नवरात्रीको अष्टमीको रात, कात्तिक महिनामा पर्ने ऐश्वर्यसँग सम्बन्धित रात लक्ष्मी पूजाको रात र फागुनमा पर्ने शिवशक्ति प्राकट्य दिन अर्थात् शिवरात्रीको रातलाई महत्त्व र चन्द्रमानका आधारमा विशेष रात मानिएको छ ।

वैदिक सनातनी परम्पराका उल्लेखित चार रातहरूलाई मोहरात्री, कालरात्री, सुखरात्री र शिवरात्री भनिन्छ । यी मध्येको आजको राति सुखरात्री हो जहाँ नेपालीका घरआँगन फूल, रङ्ग, गोबर, केराका थम्बाद्वारा सिंगारिएको र बत्तीको झिलिमिलिले पृथ्वी नै बेहली सरह उदीप्त हुन्छ । घर-घरमा सेलरोटी लगायतका मिष्ठान पकवानहरू पकाउन भ्याइ-नभ्याइ हुन्छ भने वर्षभरिको विस्मृत, पीडा, दुःख र अभाव बिसिएर परम्परागत भैलीको सुमधुर गीतहरू महिलाहरू गाउँ-घरमा रमाएको दृष्यको रौनक अद्भूत लाग्छ । आजकै दिन करोडौं 'रौ' भएकी गौमाताको विशेष पूजा पनि गरिन्छ । वैदिक सनातन धर्ममा गाईलाई माता मानिएको छ । बालक, युवा, पौढ तथा वृद्धावस्थाका लागि अमृत सरहको दूध दिएर आमा सरहको सेवा दिने भनेर माताको सम्मान दिइएको गाईको गहुँत पनि उत्तिकै पवित्र र उपयोगी छ । महाभारतको कथामा वर्णन गरिएको, पवित्र ग्रन्थ पौराणिक महत्त्व बोकेको गोवर्द्धन पर्वत, भगवान कृष्ण लगायतको सानिध्य अनुभूत गराउने आजको दिन नेपाली समाजका लागि सधैं स्मरणीय रहेको छ ।

यही दिन हो जुन दिनमा नेपाली साहित्यकाशिका ज्वाजल्यमान ताराको उदय भएको थियो । दश वर्षकै उमेरमा उत्कृष्ट कविता लेखेर भोलिको उज्यालोको संकेत गर्ने तिनै बालक महाकविका रूपमा स्थापित भए । काठमाडौंको डिल्लीबजारमा जन्मिएका तिनै बालक लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा नेपाली मन-मनमा आज पनि जिवित छन् । अन्तर्राष्ट्रिय लेखकहरूसँग उत्कृष्टताले पौठेजोरी खेल्न सक्ने कृतिहरूका कारण देवकोटालाई 'भुगोलको गलती' भनेर चित्रण गरिएको छ । भारतीय विद्वान डा. राहुल साङ्कृत्यान्ले भारतीय विशिष्ट साहित्यकारहरू जयशंकर प्रसाद, सुमित्रानन्दन पन्त र सूर्यकान्त त्रिपाठीलाई जम्मा गर्दा पनि देवकोटाको बराबरी हुन सक्दैन भन्दै महाकवि देवकोटाको उत्कृष्टताको प्रशंसा गरेका छन् । मुनामदन, शाकुन्तल जस्ता अमर कृतिहरूका सर्जक उनै देवकोटाको जन्मदिन समेत परेको आजको दिनले श्रद्धाञ्जलीसहित नेपालीको अनुहारमा यी सबै पर्वहरूले कान्ति थपोस्, हार्दिकता बढाओस्, पीडाहरू कम गर्दै लगेस् हार्दिक शुभकामना प्रकट गर्दछौं ।

उदय मैनाली

वि. सं. २०७७ सालको नेपाली हिन्दू धर्मावलम्बीहरूको महान पर्व तिहार हाम्रो घर आँगनमा भित्रिएको छ । यो चाड बडा दशैंको १५ दिनपछि कात्तिक कृष्ण त्रयोदशीबाट शुरु हुने सांस्कृतिक र सामाजिक महत्त्व बोकेको विशेष पर्वको रूपमा मनाइने गरिन्छ । अँध्यारो अर्थात् नकारात्मक शक्तिलाई उज्यालो अर्थात् सकारात्मक शक्तिको रूपमा परिवर्तन गर्ने तथा औंशीको कालो रातलाई पनि ज्योतीमय बनाई अँध्यारोलाई चिर्न सक्ने भएकाले यस पर्वलाई तिहार वा दिपावली भनिएको हो । यसलाई पाँच दिनसम्म यमराजको सञ्चार बाहकका रूपमा मानिने कागलाई पहिलो पूजा गर्दै मनाइने भएकाले यमपञ्चक पनि भनिन्छ ।

वर्षभरी कै सबैभन्दा रौनक र रमाइलो पर्व मानिने तिहार वास्तव मै अन्य चाडपर्वभन्दा विशेष महत्त्वको रहेको छ । संसार मै अनौटो उत्सवको रूपमा मानिने गरिएको यस पर्वमा हाम्रो वरिपरी रहने पशु तथा पन्छीको पूजाआजा, सम्मान र आराधना गरिने गरिन्छ । प्रकृति र मानवबीचको अनुपम सम्बन्धको प्रत्यक्ष दृष्टान्त तिहार पर्व हो । यो पर्व आदि अनादीकालदेखि मनाइँदै आएको विभिन्न धार्मिक शास्त्रहरूको वर्णनमा पाइन्छ ।

विशेष गरेर भगवान रामकी पत्नी सीतालाई लंकाको राजा रावणले हरण गरेको बेला भगवान रामले रावणलाई बध गरी अयोध्या फर्केको खुशीयालीमा अयोध्याबासीले दीप प्रज्वलन गरी यो पर्वको प्रारम्भ गरेको पुराणहरूमा पाइन्छ । त्यस्तै अर्को वर्णनमा मसाला दिने चलन छ । दाजुभाइका लागि दिइने मसालाहरू स्वास्थ्यका लागि पनि निकै उपयोगी मानिन्छ । तिहारमा प्रयोग हुने भाइ मसालाको प्रयोगले शारीरिक विकासका साथै रोगसित लड्न सक्ने क्षमता समेत वृद्धि गर्ने साथै कोलेस्ट्रॉल समेत नियन्त्रण गर्ने चिकित्सकहरूको भनाइ छ ।

विशेष गरेर भगवान रामकी पत्नी सीतालाई लंकाको राजा रावणले हरण गरेको बेला भगवान रामले रावणलाई बध गरी अयोध्या फर्केको खुशीयालीमा अयोध्याबासीले दीप प्रज्वलन गरी यो पर्वको प्रारम्भ गरेको पुराणहरूमा पाइन्छ । त्यस्तै अर्को वर्णनमा मसाला दिने चलन छ । दाजुभाइका लागि दिइने मसालाहरू स्वास्थ्यका लागि पनि निकै उपयोगी मानिन्छ । तिहारमा प्रयोग हुने भाइ मसालाको प्रयोगले शारीरिक विकासका साथै रोगसित लड्न सक्ने क्षमता समेत वृद्धि गर्ने साथै कोलेस्ट्रॉल समेत नियन्त्रण गर्ने चिकित्सकहरूको भनाइ छ ।

तिहारमा ओखरको प्रयोग धेरै हुन्छ । ओखर स्वास्थ्यको लागि पनि लाभदायक मानिन्छ । ओमेगा ३ एसिडयल फ्याटी एसिडका लागि ओखर उपयुक्त स्रोत हो । ओखरमा एन्टी अक्सिडेन्ट नामक तत्व हुन्छ जसले कपाल तथा छालासम्बन्धी समस्याबाट मुक्ति मिल्नुका साथै बढ्दो उमेरमा हुने चाउरीपनाबाट छुटकारा पाउन सकिन्छ । त्यस्तै ओखरमा पाइने फाइबरले पाचनक्रियालाई बलियो बनाउँछ । साथै यसको नियमित सेवनले कब्जित सम्बन्धी समस्याबाट मुक्ति मिल्नुका साथै मृगौलामा पत्थरी हुनबाट जोगाउँछ । ओखर मुटुको मांसपेशीमा हुने कमजोरी, दम, अर्थराइटिस, एक्जिमा पत्थरी लगायत ओखर सेवनले क्यान्सरसँग लड्ने क्षमता प्रदान गर्छ ।

काजु : काजुमा ओलिक एसिड हुन्छ, जसले मुटुलाई

भएको कुरा पनि सुनिन्छ । त्यसैले त आजभोलि पनि देउसीभैलो खेल्दा- हामी त्यसै आएका हौं बली राजाले पठा...को भनेर भट्याउने गरिन्छ ।

त्यस्तै अर्को विश्वास अनुसार मृत्युका राजा यमराजकी बहिनी यमुना पृथ्वीलोकमा बस्ने गर्थिन । यमुनाले दाजु यमलाई पृथ्वीमा आउन निम्तो दिइन् र यमराज बहिनी भेट्न पृथ्वीलोकमा आएको र बहिनीको सेवामा प्रसन्न भई वरदान मान्न भनेको हुँदा यमुनाले हरेक वर्ष यही तिथीमा मलाई भेट्न आउनु भनेकाले दाजु र बहिनीको अगाडि प्रेम र स्नेह स्वरूप यस समयमा दिपावली गरी भाइटीका लगाइ दिने चलन चलेको हो ।

नेपालको सन्दर्भमा पनि ऐतिहासिक प्रमाण हेर्दा इसा पूर्वको पाँचौं शताब्दीदेखि मनाइने गरिएको लाजिम्पाट र तिलगंगामा स्थापित त्रिविक्रम वामनको मूर्तिहरूबाट थाह हुन्छ । हरेक वर्ष यमपञ्चकमा

स्वामीभक्ति, साहस र विश्वासको प्रतिकका रूपमा कुक्कुरको पुजा गरिन्छ भने वैदिक सनातन हिन्दूधर्मको आस्थाको केन्द्रको रूपमा रहेको गौमाताको पूजा अर्चना गरिन्छ । यसैदिन बेलुका धनधान्यकी देवी लक्ष्मीको भव्य पूजाआजा गरी सम्पन्नता, ऐश्वर्यको कामना गर्ने गरिन्छ । यसदिन अर्थात् लक्ष्मी पूजाका दिन घर-घरमा द्वारद्वारा मैनवती, दियो बालेर खडकुलामा नहुनेले थालामा पैसा, चामल राखेर लक्ष्मीको पूजा गर्ने चलन रहेको छ । रातभर तास, जुवा, (रमाइलोको लागि) भैली खेलेर औंशीको रात भए पनि दियोको उज्यालोमा रात बिताउने तथा रमाइलो गर्ने गरिन्छ ।

यसै दिन नेपाली मात्र नभएर विश्वमा नै चिनिएका महाकवि लक्ष्मीप्रसाद देवकोटाको जन्म भएको दिन हो । मानिस ईश्वरको रूपमा छ र आफैले आफैलाई चिन्न अनि मानवको सेवा गरे पुण्य प्रप्त हुने कुरा

मिष्ठान फलफूल र भोजन दिएर सम्मान र आदार गर्ने गरिन्छ । त्यसैले तिहार सांस्कृतिक विरासत बोकेको चाड मात्र नभएर पारिवारिक, सामाजिक र राष्ट्रिय सद्भाव बोकेको नेपालीहरूको महत्वपूर्ण उत्सव हो ।

तिहार अथवा दीपावलीलाई फिलिमिली बत्तीहरूको चाडका रूपमा लिइन्छ । तिहारको अवाधिभरि सबैले आ-आफ्नो घरमा दियो बत्ती बालेर फिलिमिली बनाउने चलन छ । हिजोआज कतिपयले भने रेटिमेड दियो र बत्ती बाल्ने क्रम पनि बढेको छ । तिहारको रमाइलोमा थुलेर आफ्नो सुरक्षाका बारेमा भने सोच बिसर्ग हुन नि । भाइबहिनीहरू, तिहारमा बत्ती बाल्दा वा पटाका पड्काउँदा धेरै नै हौशियार हुनुपर्छ । त्यसैगरी टाढा-टाढासम्म पुगेर राति अवेरसम्म देउसीभैलो खेल्न पनि हुँदैन । हिजोआज असुरक्षाका विभिन्न घटना सुनिने गरेकाले

भाइबहिनीले पनि आफ्नो सुरक्षा आफै गर्न सिकनुपर्छ र अभिभावकको सल्लाह मानेर तिहार मनाउनुपर्छ ।

अन्त्यमा, हामी नेपाली साच्चै विभिन्न संस्कृतिका धनी छौं । यो संस्कृतिलाई देखेर हजारौं परिचमाहरूले यसको अध्ययन र यसैमा पीएचडी गरिसकेका छन् । उनीहरू हरेक दिन हाम्रो परम्परा, रहनसहन र संस्कृति सिक्न र रमाउन आउँछन् । बिडम्बना हामी आफ्नो संस्कृति बिसिँदै गएका छौं । परिचमा संस्कृतिका रमाउन थालेका छौं । तिहारमा पकाइने सेलरोटीको महत्त्व र फाइदा बुझ्न सकेका छैनौं । देउसीभैलो खेल्न लाज लाग्न थालेको छ । सयपत्री र मखमली हराउँदै गएको छ ।

हामीले हाम्रो सनातनीलाई हाम्रो संस्कृति र परम्परामा रमाउन सिकाएका छैनौं । यसले चिस्तै हाम्रो पहिचान मेटाउँदै जान सक्छ । तिहार भनेको हामी सबै नेपालीको पर्व हो । यहाँ जात र समूह भन्ने नै छैन । त्यसैले अब हाम्रो हातमा छ हामीले आउने पुस्तालाई के दिने र कस्तो बनाउने भन्ने कुरा । चाहे जे होस्, दौरा शुरुवाल, गुन्डू चोलीमा सजिएर देउसीभैलो खेल्ने र सेलरोटी आनि मखमली फूलको मालाले दाजुभाइ, दिदीबहिनीको दिवायु र सु-स्वास्थ्यको कामना गर्दै यस पटकको तिहारको उमेग हरेक नेपालीका घरमा आओस्, यही छ दिपावलीको शुभकामना ।

तिहारको सांस्कृतिक र सामाजिक पक्ष

यमराज पृथ्वीलोकमा आउने हुनाले पाप धर्मको लेखाजोखा गर्न कोही नहुने हुनाले मानवहरूले मृत्युपछि नरक देख्न नपर्ने विश्वासका साथ दिप बालेर खुशियाली मनाउने चलन रहेको छ । शताब्दीदेखि हाम्रो समाजको संस्कृतीसँग जोडिएको यस पर्वका पाँच दिनमा पहिलो दिन अर्थात् कात्तिक कृष्ण त्रयोदशीमा यमराजको समाचार सम्वाहकको रूपमा कागको पूजा गरिन्छ । दास्रो दिन

दिएर गए । उनले लेखेको साहित्य र देखाएको अशल व्यवहारले उनी सधैं पुजिँदै आएका छन् । हरेक वर्ष यसै दिन उनको पनि भव्यताका साथ सम्झना गरिन्छ ।

त्यसैगरी कृषिकार्यका लागि सहयोग गर्ने गोरुको गोवर्द्धन पूजा गरिन्छ र भोलिपल्ट भातुस्नेहको प्रतिकका रूपमा दिदीबहिनीहरूले दाजुभाइलाई सपतरंगी टीका, दुवो, मखमली, सयपत्री, तेलको घेरा,

भाइ मसला र यसको महत्त्व

भाइटीकामा दाजुभाइलाई उपहारका रूपमा भाइ मसला दिने प्रचलन रहेको छ । तिहारमा विशेषगरी भाइटीकाको दिन दिदीबहिनीले दाजुभाइलाई टीका लगाएपछि काजु, किसमिस, ओखर, बदाम, चकलेट, सुपारी, नरिवल, मखन लगायतका मसाला दिने चलन छ । दाजुभाइका लागि दिइने मसालाहरू स्वास्थ्यका लागि पनि निकै उपयोगी मानिन्छ । तिहारमा प्रयोग हुने भाइ मसालाको प्रयोगले शारीरिक विकासका साथै रोगसित लड्न सक्ने क्षमता समेत वृद्धि गर्ने साथै कोलेस्ट्रॉल समेत नियन्त्रण गर्ने चिकित्सकहरूको भनाइ छ ।

ओखर तिहारमा ओखरको प्रयोग धेरै हुन्छ । ओखर स्वास्थ्यको लागि पनि लाभदायक मानिन्छ । ओमेगा ३ एसिडयल फ्याटी एसिडका लागि ओखर उपयुक्त स्रोत हो । ओखरमा एन्टी अक्सिडेन्ट नामक तत्व हुन्छ जसले कपाल तथा छालासम्बन्धी समस्याबाट मुक्ति मिल्नुका साथै बढ्दो उमेरमा हुने चाउरीपनाबाट छुटकारा पाउन सकिन्छ । त्यस्तै ओखरमा पाइने फाइबरले पाचनक्रियालाई बलियो बनाउँछ । साथै यसको नियमित सेवनले कब्जित सम्बन्धी समस्याबाट मुक्ति मिल्नुका साथै मृगौलामा पत्थरी हुनबाट जोगाउँछ । ओखर मुटुको मांसपेशीमा हुने कमजोरी, दम, अर्थराइटिस, एक्जिमा पत्थरी लगायत ओखर सेवनले क्यान्सरसँग लड्ने क्षमता प्रदान गर्छ ।

काजु : काजुमा ओलिक एसिड हुन्छ, जसले मुटुलाई

स्वस्थ र बलियो राख्छ । यसका अतिरिक्त काजुमा पाइने विभिन्न तत्वले मुटुका मांसपेशीलाई बलियो बनाउन मद्दत गर्छन् । त्यस्तै काजुको सेवनले शरीरमा इन्सुलिनको मात्रा बढाउँछ जसले गर्दा डायबेटिस नियन्त्रित अवस्थामा रहन्छ । काजुमा पाइने कार्बोहाइड्रेट, प्रोटीन, आइरन, जिंक, म्याग्नेसियम, कपर आदिले हड्डी, दाँत आदिलाई बलियो बनाउनुका साथै शरीरका सबै प्रणालीलाई चुस्त राख्न सहयोग पुऱ्याउँछन् ।

किसमिस : मसालामा किसमिस दिने प्रचलन छ । अंगुलाई सुकाएर बनाइने किसमिस मानव स्वास्थ्यको लागि धेरै नै फाइदाजनक मानिन्छ । किसमिसलाई आइरनको राम्रो स्रोत मानिन्छ । यो रक्तअल्पता एवम् कब्जित हटाउन सहयोगी हुन्छ । किसमिसमा रहेको आइरन, पोटासियम, क्याल्सियम, म्याग्नेसियम तथा अधिक मात्रामा फाबर हुने गर्दछ । किसमिसमा पाइने यी तत्वले मुटुदेखि काजुका लागि निकै उपयोगी मानिन्छ । त्यस्तै कोलस्ट्रॉल घटाउन छालामा चमक ल्याउन पनि निकै राम्रो मानिन्छ । त्यसमा पनि कुनै पनि रोगको उपचार पछि रिक्तभरि पिरियडमा किसमिसको सेवन लाभदायी हुन्छ ।

बदाम : भाइ मसलामा बदाम पनि नभई नहुने खाद्यपदार्थ हो । बदाम पनि स्वास्थ्यका लागि निकै फाइदाजनक रूपमा लिइन्छ । बदाम वनस्पतिक प्रोटीनको भरपूर स्रोत पनि हो । बदामको सेवनले रक्तकोष तथा हेमोग्लोबिनको विकासमा सहयोगी हुन्छन् । नियमित बदाम खानाले

खानापछि बढ्ने सुगर (मधुमेह)को मात्रामा कमी आउँछ । साथै मधुमेह र मुटुको रोगको उपचारमा समेत मद्दत गर्छ । बदामको यस्तो पोषकतत्व पाइन्छ, जसले स्मरण शक्ति बढाउन र मस्तिष्कको विकासको लागि फाइदाजनक हुन्छ ।

नरिवल : भाइमसलामा दिदीबहिनीले नरिवलको पनि प्रयोग गर्ने गर्दछन् । नरिवल स्वास्थ्यका दृष्टिले अति उपयोगी फल हो । हिलो गरी पाचन हुने, मृदाशय शोधक, शाही, पुष्टिकारक, बलवर्द्धक, रक्तविकार नाशक, दाह शामक र वातपित्त नाशकको रूपमा नरिवललाई लिइन्छ । त्यस्तै नरिवलमा भिटामिन 'ए', 'बी', 'सी' सँगै प्रोटीन, क्याल्सियम र फ्लामा पाइन्छ । यी सबै तत्व शरीरका लागि निकै उपयोगी हुन्छन् ।

पेस्ता : पेस्ता पनि मसलामा दिइन्छ । शरीरको लागि निकै फाइदाजनक हुन्छ । पेस्तामा भिटामिन ई पाइन्छ ।

यसले छालालाई शुभी इयामेजबाट सुरक्षा प्रदान गर्नुका साथै छालाको क्यान्सर तथा उमेरअधि नै देखिने चाउरीपनामा राहत दिन्छ । पेस्ताले कोरोनरी आर्टरी रोग र हृदयघातबाट बचाउँछ । सन्तुलित रक्त सञ्चालनका लागि समेत पेस्ता उपयोगी मानिन्छ ।

यसमा पर्याप्त मात्रामा भिटामिन बी ६ पाइन्छ । यो हेमोग्लोबिन निर्माणका लागि आवश्यक हुन्छ । पेस्तामा प्रशस्त मात्रामा एन्टिअक्सिड पाइन्छ । यसमा मानव स्वास्थ्यका लागि आवश्यक फाइबर पनि हुन्छ । पेस्ताको नियमित सेवनले मस्तिष्क तेज हुनुका साथै रोमप्रतिरोधात्मक क्षमताको विकास हुन्छ । यसको सेवनले हर्ट एट्याकको जोखिम घटाउँछ । यसका साथै भाइ मसलामा विभिन्न थरीका मिठाईहरू, सुपारी, हाड लगायत पनि समावेश गरिन्छन् ।

लयमा फर्कदै भेडेटारको पर्यटन व्यवसाय

धरान, कात्तिक १७ । कोरोना महामारीले गर्दा ठप्प भएको भेडेटारको पर्यटन व्यवसाय विस्तारै लयमा फर्कन थालेका छन् । अहिले भेडेटारमा आन्तरिक पर्यटकहरूको आगमन बढेको व्यवसायीले बताएका छन् । कोरोना संक्रमण कम हुँदै गएको र धेरैले खोप लगाएर आत्मबल बढाएपछि विस्तारै आन्तरिक पर्यटक साँगुरीगढी गाउँपालिकामा पर्ने भेडेटार, नाम्जे, ध्वजे डाँडा, नमस्ते भुर्ना घुम्न आउने पर्यटक बढेको होटेल एसोसिएसन अफ भेडेटारका अध्यक्ष जितेन्द्र रुम्जाली राईले जानकारी दिए ।

पर्यटक घुमार्फर गर्न पहाडतर्फ उक्लन थालेको र व्यवसायमा पनि चहलपहल बढ्न थालेको व्यवसायीको भनाइ छ । भेडेटारमा दुईवटा स्टार होटेल खुल्ने चरणमा छन् । पर्यटक आसपासका क्षेत्र घुमाएर सुविधासम्पन्न होटेलमा राख्न यी होटेल सुरु भएपछि सहज हुने साँगुरीगढी गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत जयराम श्रेष्ठले जानकारी दिए । गाउँपालिकाले पर्यटनलाई प्राथमिकता दिएर काम गरिरहेको उनले बताए । पर्यटकका लागि बृटिक जोन, वाइफाई जोन बनाइएको छ ।

फूलबारी जोन बनाउने तयारी भइरहेको छ । गाउँपालिकाले साँगुरीगढी क्षेत्रका १६ महत्त्वपूर्ण स्थानको पहिचान गरी पोइन्ट बनाएको छ । भेडेटार आसपासका क्षेत्र घुम्नका लागि गाउँपालिकाले निकट भविष्यमा यातायातको व्यवस्था गर्ने वडा नं. ६ का वडाध्यक्ष यमप्रकाश मगरले जानकारी दिए । होटेल व्यवसायी रुम्जालीका अनुसार कोरोना कहर अगाडि दैनिक एक हजार पर्यटक पहाडतर्फ उक्लने गर्दथे । तर, लकडाउन भएपछि भने २०५६ चैतदेखि डेढ वर्षसम्म होटेल व्यवसाय ठप्प भएको थियो ।

दशै अगाडिदेखि भने चहलपहल बढेको छ । कोरोना संक्रमण कम भएपछि सुरक्षा सतर्कता अपनाउँदै पर्यटकहरू पनि घुमार्फर गर्न थालेपछि होटेलहरू पनि सञ्चालन हुन थालेका छन् । व्यवसायीहरूले पनि सुरक्षाका मापदण्ड अपनाएर सेवा दिइरहेको व्यवसायी रुम्जालीले बताए । जोमनी नाका खुल्ला भएपछि भेडेटारमा भारतीय पर्यटकहरू पनि आउन थालेका छन् । प्रदेश १ को पहाडी क्षेत्रको प्राकृतिक सौन्दर्य, जातीय र प्राकृतिक विविधता अनि एडभेन्चर यात्राको अनुभवले भारतीय पर्यटकहरू आकर्षित हुने गरेका छन् ।

पथरीशानिश्चरे, कात्तिक १७ । मोरङको पथरीशानिश्चरे नगरस्थित रेडस्टार माविले दिपावलीको अवसरमा कक्षागत देउसीभैलो कार्यक्रम आयोजना गरेको छ । उक्त विद्यालयले तिहार पर्वको विशेष सांस्कृतिक परम्पराको महत्त्व दर्शाउन उक्त प्रतियोगितात्मक कार्यक्रमको आयोजना गरेको हो । उक्त अवसरमा नेपालीहरूले मनाउँदै आइरहेका चाडपर्व मध्ये तिहार पनि महत्त्वपूर्ण रहेको भन्दै यो पर्वको सांस्कृतिक महत्त्व उजागर गर्न र संरक्षणका लागि उक्त प्रतियोगितात्मक कार्यक्रम गरिएको विद्यालयका प्रधानाध्यापक टेकनाथ तिम्सिनाले बताए ।

उक्त प्रतियोगितामा कक्षा १ र २ मध्येबाट कक्षा १, कक्षा ३ र ४ मध्येबाट कक्षा ४, कक्षा ५, ६ र ७ मध्येमा कक्षा ५, तथा ८, ९ र १० कक्षा मध्येबाट कक्षा-९ को देउसीभैलो गीत उत्कृष्ट ठहरिएको निर्णायक समितिका सदस्य समेत रहेका वरिष्ठ लेखक तथा कलाकार जीवन बराल जानकारी दिए । विभिन्न सांस्कृतिक पहिचानमा आएका विभिन्न कक्षामा अध्ययनरत छात्र- छात्रहरूले आ-आफ्नो मौलिक देउसीभैलो खेलेर रमाइलो गरेका थिए । विद्यालयका सहायक प्रधानाध्यापक वसन्त मादेनले शुभकामना मन्तव्य राखेका थिए ।

लटरमा किवी : इलामको देउमाई नगरपालिका-१स्थित चमैतामा एक कृषकले गरेको किवी खेती । विज्ञहरूका अनुसार उपयुक्त सिँचाई र स्याहार सुसार पुगे समुद्री सतहबाट ८०० देखि २९०० मिटरसम्म खेती गर्न सकिने किवी कात्तिक-मंसिरमा पाक्ने गर्दछ । तस्वीर: अमित खम्बू

होमस्टेका कारण प्रख्यात बन्दै नाम्जे

भेडेदार, कात्तिक १७। प्रकृतिक तथा सांस्कृतिक रूपमा संसारका सुन्दर १२ गन्तव्यको सूचीमा परेको धनकुटाको सागुरीगढी गाउँपालिका- ६ स्थित नाम्जे आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकको रोजाइमा छ । सगरमाथा 'रुट'मा पर्ने सोलुखुम्बुको नाम्जे बजारजस्तै धनकुटाको पनि चर्चित बजारका रूपमा यसलाई लिइन्छ । पर्यटकलाई यो बजारसम्म हिमालले होइन, होमस्टेले तानिरहेको छ । समुद्री सतहबाट एक हजार सात सय ७० मिटर उचाइमा रहेको 'नाम्जे' भेडेदार पुग्ने पर्यटकहरूका लागि प्रमुख गन्तव्य हो ।

९७ प्रतिशत मगर जातिको बसोबास रहेको यस ठाउँमा मगर जातिको छुट्टै भाषा, संस्कृति र परम्परा छ । मगर जातिको मौलिक संस्कृतिको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्दै यहाँ उत्पादित वस्तुहरूको अधिकतम उपयोग गर्न 'होमस्टे सञ्चालन' गरिएसँगै त्यहाँको मौलिक परम्परा र खान्की कै लागि पर्यटकहरू नाम्जे पुग्ने गरेका भन्नामा गाउँपालिकाका स्थानीय सञ्चारकर्मी केशव चापागाईले बताए । एकल जातीय मगर समुदायको मात्रै बसोबास रहेको नाम्जेमा पुग्ने जो केही पर्यटकलाई मौलिक संस्कृति नाच हुरासहित स्वागत गरिन्छ भने आएका पाहुनालाई स्थानीय परिकार मात्रै खुवाउने गरिएको छ । लोकल कुखुरा र बंगुरको सेकुवासँगै तोड्वा यहाँको आकर्षण हो । खाजाका रूपमा उसिनेको आलु, स्कुसको जरा र त्यसकै मुन्टाको तरकारी खुवाइन्छ । त्यस्तै, मकैको भात, लोकल कुखुराको मासु, बंगुरको सेकुवा, खसी-बोकाको मासु, कोदाको ढिडो, कोदो कै रोकी, सिस्नुको तरकारी, भुटका मकै अनि पाहुनाको इच्छा अनुसार पेय पदार्थ पनि व्यवस्था गरिएको छ । यहाँ पुग्ने पर्यटकले लोकल कुखुरा र बंगुरको सेकुवासँगै कोदोको निगार र तोड्वा खुव रुचाउने गरेका छन् । सन् २०११ मा अमेरिकी समाचार एजेन्सी सि एन एन को प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक रूपमा सुन्दर संसारका १२ गन्तव्यको सूचीमा नाम्जे परेदेखि बाह्य पर्यटकको चहलपहलसँगै यहाँ आन्तरिक पर्यटकको

समेत घुईचो लाग्न थालेको हो । नाम्जे आएका पर्यटकले यहाँ उत्पादित सागसब्जी तथा अनाज कोसेलीका रूपमा लाने गरेसँगै यहाँ रहेका मगर समुदायको जीवन स्तरमा समेत आमूल परिवर्तन आएको नाम्जे थुम्की सामुदायिक होमस्टे व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष अनिलकुमार राना मगर बताउँछन् । बाह्रमास चिसो भाइरहने भेडेदार प्रदेश नम्बर १ मा पर्ने पर्यटकीय स्थलहरू मध्येको एक हो । धरान बजारदेखि १६ किलोमिटरको दुरीमा पर्ने भेडेदारलाई पहाडी जिल्लाको प्रवेशद्वाराका रूपमा समेत लिइन्छ । यहाँ आउने पर्यटकहरूको गन्तव्यस्थल भने के नाम्जेसहित बौद्धविहार, जनजाति पार्क, नाम्जे थुम्की डाँडावरिपरि रहेका टावर, नाम्जे डाँडाबाट तराईका समथल भू-भागको अवलोकन भएको होटल एशोसिएसन भेडेदारका अध्यक्ष जीतेन्द्र रुम्जाली राई बताउँछन् । नाम्जे पुग्ने पर्यटकका लागि भेडेदारको चाल्सेपाइन्ट, पाथीभरा मन्दिर, ओखेको भ्यू-टावर, नमस्ते भरना, डाँडाबजारको ध्वंजेडाँडा, राजारानी ताल, मोरङको जेफाले टावर यहाँका थप रमणीय स्थल हुन् । सागुरीगढी गाउँपालिकाको केन्द्रका रूपमा रहेको भेडेदार र नाम्जेको पर्यटन क्षेत्रको थप विकासका लागि महाभारत श्रृंखला अन्तर्गत पर्ने यो ठाउँमा पिकनिक स्पटसँगै विभिन्न जिल्ला पुग्ने पदमार्ग र साइकिलड रुड बनाउन सके यहाँको पर्यटन क्षेत्रले फड्को मार्ने निश्चित छ ।

विदेशका विश्वविद्यालयमा नेपाली विद्यार्थीको आकर्षण

भनापा, कात्तिक १७। विश्वभरका सीमानाहरू पुनः खुलन थालेसँगै अन्तर्राष्ट्रिय विश्वविद्यालय तथा कलेजहरूमा नेपालबाट विद्यार्थी भर्ना हुने क्रम उल्लेखनीय रूपमा बढेको छ । प्रमुख अन्तर्राष्ट्रिय शिक्षा प्रदायक स्टडी ग्रुपले सन् २०२० यता ३६% विद्यार्थी भर्ना वृद्धि भएको जनाएको छ । अष्ट्रेलिया विद्यार्थीहरूको मनपर्ने गन्तव्यको सूचीमा शीर्ष स्थानमा रहेको छ भने अमेरिका, बेलायत र युरोप पनि यस सूचीमा सामिल रहेका छन् । विदेशमा गएर अध्ययन गर्नु नेपालका धेरै विद्यार्थीहरूका लागि आकांक्षा हो जसले अन्तर्राष्ट्रिय जीवनशैलीको अनुभव गर्न मन पराउँछन्, आफ्नो पाठ्यक्रम पूरा गरेपछि रोजगारीको लागि विशाल अवसरहरू खोज्छन् र जो विदेशमा बस्न इच्छुक रहेका छन् । वास्तवमा, गत वर्षदेखि, ५५% नेपाली विद्यार्थीहरूले उत्तर अमेरिकाका आफ्नो मनपर्ने विश्वविद्यालयहरूमा आवेदन दिए । त्यसैगरी ४५% विद्यार्थीहरू बेलायतका

फरार प्रतिवादी पक्राउ

विराटनगर, कात्तिक १७। ज्यान मार्ने उद्योग मुद्दाका फरार प्रतिवादी सुनसरी धरान उपमहानगरपालिका-११ का २५ वर्षीय सन्तोष राईलाई पक्राउ गरि सम्मानित अदालतमा बुझाइएको छ । ज्यान मार्ने उद्योग मुद्दामा सुनसरी जिल्ला अदालतबाट मिति २०७६ फागुन १५ गतेको सजाय निर्धारण फैसला आदेशले एक वर्ष छ महिना कैद भई लगत नं. ९४२० मा कैद वेरुजु रहि असुल गर्न बाँकी रहेका राईलाई १ नं. प्रदेश प्रहरी कार्यालय, आरआइटीबाट खटिएको प्रहरी टोलीले खोजतलास गर्ने क्रममा गाउँघरमा नै लुकिछिपी बसेको अवस्थामा गत १५ गते पक्राउ गरेको थियो ।

बुडुपामा प्रहरी चौकी भवनको उद्घाटन

भनापा, कात्तिक १७। दिक्तेल रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिका-१४ स्थित बुडुपामा प्रहरी चौकीको भवन निर्माण गरिएको छ । शहरी विकास तथा भवन डिभिजन कार्यालयको रु. दुई करोड दुई लाख लगानीमा सो भवन निर्माण गरिएको हो । उक्त भवनको प्रदेश नं. १ प्रहरी कार्यालयका प्रमुख प्रहरी नायब महानिरीक्षक अरुणकुमार बिस्वीले उद्घाटन गरेका हुन् । गोर्खा-रुजन जेभी काठमाडौं २०७६ असार १७ गते सम्पत्ती गतेर तोकिएको समयमा दुईतले विषय रहेको छ ।

हाडजोर्नी तथा नसाका समस्याहरूको सफल उपचार

पूर्वाञ्चलकै पहिलो तथा एकमात्र फरक चिकित्साको उपचार स्पार्क पूर्वाञ्चल अस्पताल वितामोड भनापामा हाडजोर्नी तथा नसाका विरामीहरूको सफल उपचार ।

हाडजोर्नी तथा नसाका समस्याहरूको सफल उपचार

पूर्वाञ्चलकै पहिलो तथा एकमात्र फरक चिकित्साको उपचार स्पार्क पूर्वाञ्चल अस्पताल वितामोड भनापामा हाडजोर्नी तथा नसाका विरामीहरूको सफल उपचार ।

ताप्लेजुङ-पाथीभरा सफल यात्रा

वितामोडबाट ताप्लेजुङ हुँदै पाथीभरा मन्दिरसम्म साथै थेचम्बु, मेमेडसम्मको सफल यात्राका लागि हामीलाई सम्भन्नुहोस् ।

सेफ्टी ट्यांकी सफा गर्नु परेमा हामीलाई सम्पर्क गर्नुहोला ।

बितामोड सम्पर्क राजकुमार श्रेष्ठ ९८५२२६४६००५ ९८५६०१०४१० ९८४२६३४६२७ ०२३-५४६००५

कोठा बिक्रीमा

बितामोड शनिश्चरे रोड टाटा शोरुम सँगै न्याक्सहिको सटर कोठा बिक्रीमा छ । सम्पर्क नं. ९८१५९५५३६२

सेफ्टी ट्यांकी तथा टल सफाई

अब घरको सेफ्टी ट्यांकी राख्ने सस्तो र शुलभ तरिकाले गर्नु परेमा भनापाको टुलो सेफ्टी ट्यांकीबाट सेवा गर्ने मौका हामीलाई दिनुहोस् । सम्पर्क: ०२३-५५२६२० ९८४२६५५७००, ९८०४९३८१००

हाल्लो सेफ्टी ट्यांकी तथा टल सफाई

आधुनिक भ्याकुम सिस्टम भएको, प्रदेश नं. १ कै टुलो सेफ्टी ट्यांकीबाट कनकाई, शिवसताही, वितामोड र मेचीनगर क्षेत्रमा सेवाका लागि सम्भन्नुहोस् । सम्पर्क: ९८०७०५२०६/९८६३९८३६६८ ९८०७३०७४०/९८०४८९८३५५

कर्मचारी आवश्यकता

वेटर : ४ जना नेपाली खाना बनाउने कुक : २ जना सम्पर्क : ९८१६९९८६७७, ९८०३७७५८६४

भूमिसुधार कार्यालय भद्रपुर, भनापाको मोही हकदावी सम्बन्धी सूचना

निम्न लिखित विवरण भएको जग्गाको जग्गाधनीबाट मोहीले उक्त जग्गा जोतभोग गर्न छाडेको बेला भएकोले मोहीको लगतकडा गरिपार्ड भनी यस कार्यालयमा निवेदन पत्र आएकोले विशेष अदालत ऐन २०५९को दफा १०(१) बमोजिम यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ । यस उपर कूट दावी विरोध भएमा यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले ३० दिनभित्र आवश्यक प्रमाणसहित यस कार्यालयमा निवेदन दिनुहोला । तोकिएको समय अवधिभित्र विरोध नभएमा भू.स. ऐन २०२१ बमोजिम मोही लगत कडा भई जाने व्यहोरा समेत यसै सूचनाद्वारा जानकारी गराइन्छ ।

जग्गाधनीको विवरण	जग्गा ठेगाना	कि.नं.	क्षेत्रफल	मोहीको नाम, बर
युवराज भद्राई	तोपगाछी-१	५९१३	०-१०-०	हल्बु हेमरम सतार/सलबु हेमरम सतार
म्यासु विन मिया समेत	पाठामारी-४	४५०	२७९.४०	केलु मिया
पद्मबहादुर राजवंशी	बनियानी-९	४३४	१०१५.८९	सिरु राजवंशी/सिरु राजवंशी
उर्मिला राजवंशी	बान्वाडी-१	११४	४३५.००	केशव प्रसाद
विष्णुप्रसाद अधिकारी	पाँचगाछी-४	११३७	०-४-०	मस्ताना मिया
धनवीर तामाङ	बनियानी-९	११२	३७२४.९३	लटबट राजवंशी/लटबट राजवंशी
दुर्गाप्रसाद राजवंशी	बनियानी-७	१५	११४५.००	सावर्निया सतार

सेक्युरिटी गार्ड चाहियो

सिभिल तथा EX पुलिस, आर्मी उमेर : २५-५५ वर्ष (महिला/पुरुष) सम्पर्क : सेवटवान सेक्युरिटी सर्भिस प्रा.लि. वितामोड पश्चिम बस स्टेण्ड दक्षिण फोन नं. ९८१७९२६३२२, ९८५२६४७४०, ९८२४९८२२९६

अपकार

अब हर घरको शान

स्वस्थ र स्वादिलो परिकारको लागि सधै अपकार बाण्ड ने रोज्नुहोस् ।

नटराज एगो प्रा. लि. इमक शाखा कार्यालय वितामोड, पथरी, इलाम सम्पर्क: ९८६२७४४०५, ९८२०७९६९३०, ९८२०७९६९३३

Royal Enfield को आधिकारिक बिक्रेता (डिलर) भएकाले Royal Enfield को पाटर्सहरु विशेष छुटमा बिक्री गरिदैछ ।

यहाँ जुनसुकै कम्पनीको मोटसाइकल, स्कुटरका सम्पूर्ण पाटर्स पाउनुका साथै सर्भिसिङ पनि गरिन्छ

निशान्त मोटरसाइकल पाटर्स एण्ड सर्भिसिङ सेन्टर

पाटीटकीको पहिलो गल्ली बागी साइड सम्पर्क : निशान्त- ८३७२०७८४४/८३४८४७३७१७ (इण्डिया), ९८४०९६४४३३ (नेपाल)

ज्यो. मधुसूदन रिजाल
(स्वर्णपदक विजेता)
वैदिक ज्योतिष परामर्श केन्द्र
तस्वीर रोड, वितामोड (९८५२७४९१)

मेघ (च. वे. वो. ला. लि. लु. ले. लो. आ) - स्वास्थ्य कमजोर देखिए पनि रमाइलो यात्रा गर्ने साइत जुनैछ । मन मिल्ने साथी भेटनुका साथै प्रेम र मित्रताको बन्धन कसिलो हुनेछ ।
बृष (इ. उ. ए. ओ. वा. बि. बु. बे. वो) - कामको चापवाट फुसंद पाइने छ । व्यवसायले मनगो आम्दानी दिलाउनेछ । विभिन्न सहयोग र उपहार हातलागी हुनेछ ।
मिथुन (का. कि. कु. घ. ङ. छ. के. को. हा) - परिवारजनको साथले नयाँ आशा जगाउनेछ । अतिथिका रूपमा मानसम्मान समेत प्राप्त हुनेछ ।

माया मोह जागेर आउला ।
कर्कट (हि. हु. हे. हो. डा. डि. डु. डे. डो) - भौतिक साधन जुट्नाले दिगो काम प्रारम्भ हुनेछ । नयाँ योजनातर्फ अग्रसर भइनेछ । अरूको विश्वास जित्न सकिनेछ ।
सिंह (मा. मि. मु. मे. मो. टा. टि. टु. टो) - दिगो फाइदा हुने काम हातलागी हुनेछ । पहिले इच्छा गर्नेहरूले नै सहयोग गर्न थाल्नेछन् । चुनौति चिदै काम बनाउन सकिनेछ ।
कन्या (टो. प. पि. पु. ष. ष. ठ. पे. पो) - शत्रुहरू किनारा लाग्नेछन् भने प्रतिस्पर्धीमा विजयी

भइनेछ । पुरुषार्थद्वारा प्रशस्त लाभ उठाउन सकिनेछ ।
तुला (र. रि. रु. रे. रो. ता. ति. तु. तो) - अवसर र व्यवधानका बीचबाट कर्मयोग आँध बढ्नेछ । कामको मेसो नमिल्दा पछि परिनेछ । अरूका लागि वृद्धि खर्चनुपर्ला ।
बृश्चिक (तो. भा. नि. नु. ने. नो. या. यि. यु) - पहिलेका सहयोगीहरू पछि हट्न सक्छन् । स्वास्थ्य कमजोर रहनाले अध्ययनमा ध्यान केन्द्रित नहुन सक्छ ।
धनु (ये. यो. म. मि. मु. घ. फा. ट. मो) - समयको गतिलाई पछ्याउन नसक्दा परिस्थितिसँग सम्भोता गर्नुपर्ला । धैर्य एवम् लगनशीलताले मात्र

उपलब्धि प्राप्त हुनेछ ।
मकर (गो. ज. जि. खि. खु. खे. खो. गा. गि) - आफन्त र परिवारजनलाई धेरै समय दिनुपर्ने हुन सक्छ । आशवासन दिनेहरूले प्रतिबद्धता पूरा नगर्ने सक्छन् ।
कुम्भ (गु. गे. गो. सा. सि. सु. से. सो. दा) - हल्लाको भरमा अरूको विश्वास गर्दा धोका पाइनेछ । कृप, पशुपालन तथा घरेलु कामकाजमा बढी प्रवृत्त बन्नुपर्ला ।
मीन (दि. दु. थ. म. ज. दे. दो. व. वि) - विनाकारण आफन्त, साथीभाइ टाढिन सक्छन् । साभेदारसँग असमझदारी देखिने हुँदा सजग रहनुहोला । हडबडीले समस्या निम्त्याउन सक्छ ।